

45 Att observera vid bekämpningen av råttor och möss!

Gnagare smutsar ned livsmedel och sprider många sjukdomar. De skadar konstruktioner och förorsakar kortslutningar. De kan även förorsaka eldsvådor och vattenskador då de söndra elkablar och vattenrör.

Livsmedelslagstiftningen förutsätter av primärproducenten en effektiv bekämpning av gnagare, men den vanliga kutymen att ständigt använda sig av beteslådor med gnagargift, är felaktig och numera förbjuden.

Det gäller att förebygga

Man kommer allra lättast undan, och man uppnår det bästa slutresultatet, då gnagarbekämpningen grundar sig på förebyggande. Förebyggande åtgärder är effektiva speciellt under hösten då möss och råttor söker sig inomhus. Dörrar tätas och hål i byggnadskonstruktioner täpps till. Ventilationsöppningar sluts till med tillräckligt tätmaskigt nät. Möss kan tränga sig in genom hål som motsvarar tjockleken av en blyertspenna. Mössen är skickliga klättrare, därför skall även hål i byggnadens övre delar täckas. Ytterdörrar hålls stängda, förutom då de under lastning eller av annan orsak måste öppnas.

Från ytterväggarna avlägsnas växtlighet som erbjuder skydd eller klätterstöd för gnagare. Gräset hålls kort invid byggnaderna och det är skäl att täcka 30 cm av marken intill stenfoten med grus. Utrymmena hålls rena och onödigt bråte, som försvårar rengöringen och erbjuder skyddsplatser för gnagare, avlägsnas. Avfall förvaras i täta lockförsedda avfallskärl och området runt avfallskärnen hålls prydliga.

Effektiv uppföljning

Man följer regelbundet upp förekomsten av gnagare med hjälp av giftfria betesstationer, så att man får information om gnagarmängd och de rutter gnagarna använder. Som beten fungerar t.ex. rågbröd. Betesstationerna granskas varje vecka under tidsperioden september-november. Övriga tider granskas betesstationerna minst var annan vecka. Gnagaravföring berättar också om gnagaraktivitet och rutter de valt. Råttans avföring är en dryg centimeter lång, mössen avföring är hälften mindre

Som en del av egenkontrollen som förutsätts av primärproducenten, så skall uppföljningen och observationerna skrivas upp. Du kan använda dig av blanketten "6.2. Uppföljning av skadedjur och deras bekämpning". Märk ut betesstationernas och fällornas läge på en bottenkarta då du använder flera betesstationer eller fällor.

Giftfri bekämpning

På basen av observationerna väljs lämplig bekämpning. För möss och sorkar är mekaniska fällor lämpliga att använda. Möss har en svaghet som lämpar sig väl för bekämpning med fällor: de är av nyfikna och sticker sin nos på nya ställen – även i musfällor. Möss lär sig inte heller vidare snabbt: om en mus en gång lyckats rädda sig från en fälla så går den ändå lätt i fällan igen.

Det lönar sig att placera ut fällorna tillräckligt tätt, eftersom möss rör sig på ett litet område. **Om man har observerat förekomst av möss skall fällorna granskas minst en gång per dag.**

På marknaden finns även kontinuerligt fungerande elektriska fällor (ss. WiseBox, Victor Multi-Kill). Dessa samlar de döda mössen och råttorna i en container och är på så vis automatiskt färdiga att ta emot nya offer.

Att fånga råttor med fällor kan vara mera utmanande, eftersom råttor är av naturen misstänksamma och de förhåller sig till en början reserverat till fällorna. Det är därför bra att man håller betesstationerna och fällorna en längre tid på samma plats, så att råttorna vänjer sig vid dem.

Gnagargift enbart för tillfälligt bruk

Ifall giftfri bekämpning inte räcker till, använder man giftbeten i låsbara beteslådor. Man kan enbart använda sådana gnagargift som är godkända av Tukes. En del av dessa gifter är tillåtna enbart för inomhusbruk.

Gnagargifter skall användas i enlighet med bruksanvisningen. Man följer upp konsumtionen varje vecka och sköter om att giftet inte tar slut i beteslådan. Det är meningen att gnagarna skall förintas med en bekämpning på 35 dygn, varefter giftbetena skall avlägsnas. Ifall gnagare observeras fortsättningsvis, måste man reda ut orsaken varför bekämpningen inte lyckades och vid behov kallas en professionell bekämpare på plats.

Resistenta möss och förgiftade rovdjur

Fortlöpande användning av gnagargift är förbjuden eftersom det befrämjar resistens hos gnagare och ökar andra djurarters exponering för giften. Möss och råttor kan leva och röra sig på området upp till en vecka efter att de konsumerat en dödlig dos gnagargift. Den bästa gnagarbekämparen, katten (som kvalitetssystemen inte tillåter att arbeta i packeri- och lagerutrymmen) och andra rovdjur, kan exponeras för giften då de jagar möss.